

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. III. Solvuntur aliæ objectiones, contra secundam partem conclusionis
fieri solitæ

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

et, & ex sua natura natum sit parere, nequit tamen, ratione hujus conjunctionis, tantam in ipsum influere certitudinem, quanta reperitur in assensu fidei: & sic manet argumentum in suo robore, & adhuc restat explicandum, quomodo Philosophus Christianus non habeat majorem certitudinem de existentia Dei, quam rusticus fidelis. Unde ad plenam hujus difficultatis resolutionem,

165. Dicendum est primo, quod licet habitus fidei in Philosopho Christiano non possit per se & directe se extendere ad illam propositionem, *Deus est*, nec proinde directe in eam influere certitudinem supernaturalem, indirecte tamen & per accidens potest illam attingere; quatenus scilicet illa virtualiter & implicitè continetur in aliis propositionibus obscurè revelatis, & per se ad fidem pertinentibus: quales sunt ista: *Deus est Trinus: Deus est incarnatus*, in quibus ista, *Deus est*, virtualiter & implicitè continetur. Et ita ex certitudine fidei, formaliter terminata ad has propositiones per accidens resilire potest in assensum scientificum hujus propositionis, *Deus est*, certitudo quædam supernaturalis, & major quam scientia nata sit parere. Ex quo fit quod Philosophus Christianus, acquirendo scientiam de illa propositione, non fiat deterioris conditionis quam antea, nec minus de illa habeat certitudinem, quam rusticus fidelis.

166. Secundo dici potest, quod sicut potest quis eandem conclusionem cognoscere per medium demonstrativum, & per medium probabile, tuncque cognitio per medium probabile, non est actus opinionis, quia non est conjunctus cum formidine, sed est actus secundarius scientiæ, ut docent Philosophi in Logica: ita similiter Philosophus Christianus hanc propositionem, *Deus est*, vel *Deus est unus*, cognoscere potest, illique assentire per medium demonstrativum, & propter autoritatem Dei, in sacra Scriptura hoc sæpe dicens; & tunc talis cognitio & assensus, propter Dei autoritatem, non est actus fidei, quia non est cum invidentia, nec Dei autoritas est totalis & præcisa causa assentiendi, sed est actus secundarius scientiæ, ut rectè explicat Capreolus in 3. dist. 2. quæst. unica art. 3. ad 3. his verbis: *Fidelis acquirens scientiam de hoc quod Deus est unus, tenet hoc per duplex medium, scilicet autoritatem Dei & per medium demonstrativum: sed ex hoc non sequitur quod assensus causatus ex illis duobus mediis, sit actus scientiæ & fidei, sed solum scientiæ, quia non omnis assensus causatus ex autoritate est creditivus, nisi autoritas illa sit totalis & præcisa causa.* Ex quibus patet, quod licet Philosophus Christianus non possit simul habere scientiam & fidem de hac propositione, *Deus est*, vel, *Deus est unus*, potest tamen de illa habere simul certitudinem scientiæ, & certitudinem fidei; certitudinem quidem scientiæ, quatenus assentit illi veritati primario propter mediū demonstrativum; certitudinem verò fidei, in quantum secundario illi veritati assentit propter divinam revelationem.

167. Dices: Assentire conclusioni propter testimonium supernaturale, non potest etiam secundario convenire scientiæ naturali: Sed scientia, quæ Philosophus Christianus scit evidenter Deum esse, est naturalis, testimonium verò Dei revelantis est supernaturale: Ergo nequit per talem scientiam veritati illi assentire, etiam secundario, propter testimonium Dei ipsam revelantis.

Respondeo distinguendo Majorem: Assentire conclusioni propter testimonium supernaturale,

A non potest etiam secundario convenire scientiæ naturali, præcisè secundum se & absolute sumpta concedo Majorem: non potest convenire scientiæ naturali, ut conjunctæ cum habitu fidei, quod tale testimonium cognoscitur, nego Majorem. Sic ut enim virtutes morales, quamvis ex seipsis præcisè non possint elicere actus meritorios, possunt tamen ut conjunctæ cum charitate: sic præscientia naturalis, in Philosopho Christiano, ex se præcisè incapax sit assentiendi suis conclusionibus, propter divinum testimonium, nihilominus ex unione quam habet cum fide, quæ divinum testimonium attingitur, potest secundario talem assensum elicere. Ratio est, quia ut docet D. Thomas quæst. 22. de verit. art. 13. virtus superior conjuncta inferiori, eam perficit, ipsiq; communicat modum operandi superiorem, imò aliquando contrarium, ad eum quem habet ex sua natura præcisè sumpta: unde videmus quod licet aqua maris ex sua propria natura tendat deorsum, ex influxu tamen lune habet motum accessus & recessus: & similiter licet orbis planetarum ex propria natura habeant solum moveri ab oriente in orientem, virtute tamen primi mobilis, cui conjunguntur, feruntur ab oriente in occidentem. Voluntas etiam, licet ex sua natura solum habeat velle, ex participatione tamen intellectus habet velè modo quodam collativo; unde actus intentionis respicit finem comparative ad media, & electio comparat ipsa media inter se, & unum præ alio accipit. Demum ratio participat vim movendi à voluntate, quæ est primum movens quoad exercitium: quare actus imperii supponit electionem voluntatis, & ab ipsa efficaciam & vim motivam participat, ut in Tractatu de actibus humanis fuse declaravimus.

§. III.

Solvuntur alia obiectiones, contra secundam partem conclusionis fieri solite.

D C Ontra secundam partem conclusionis, in qua diximus habitus fidei & scientiæ nõ posse simul existere, obicitur primo. Quæ comparantur ad invicem sicut duo lumina, quamvis unum sit majus in ratione luminis quam aliud, possunt tamen esse simul circa idem objectum, ut patet in Sole, & candela: Sed fides & scientia comparantur ad invicem sicut duo lumina; quamvis enim fides dicatur obscura, si comparatur evidentiæ scientiæ, verè tamen est lumen intellectuale; unde D. Petrus eam in sua secunda Epistola vocat lucernam lucentem in caliginoso loco; & Chryostomus super Matthæum dicit quod fides lampas est, quia sicut lampas illuminat domum, ita fides animam: Ergo potest esse simul cum scientia, tanquam cum altero lumine, circa idem objectum.

Secundo: Quæ opponuntur ad invicem solum contrarie, possunt esse simul de potentia Dei absoluta: Sed oppositio inter habitum fidei, & habitum scientiæ, est tantum contraria, quandoquidem est inter duo entia positiva, non verò inter ens positivum & negativum: Ergo habitus fidei, & habitus scientiæ, possunt, saltem de potentia absoluta, simul in eodem intellectu existere.

Tertio: Habitus opinionis & scientiæ possunt esse simul in eodem intellectu, quamvis unus sit obscurus, & alter evidens, quia opinio & scientia per diversa media procedunt, ut docet D. Thomas in 3. dist. 31. quæst. 2. art. 1. quæstione. 1. ad 4. his verbis: *Opinio & scientia, quamvis sint de eodem*

non tamen secundum idem medium, sed secundum diversa, & ideo possunt esse simul: Sed etiam fides & scientia per diversa media procedunt: Ergo non obstante obscuritate fidei, & evidentia scientia, possunt simul in eodem intellectu existere.

Quarto: Habitus fidei potest stare cum lumine gloriæ: Ergo & cum habitu claræ scientiæ. Consequentia patet ex paritate rationis. Antecedens probatur: Paulus in raptu vidit Deum, & tamen in eo mansit habitus fidei, ut dicemus paragrafo sequenti: Ergo actus fidei potest stare cum clara Dei visione, subindeque cum lumine gloriæ, sine quo clara Dei visio esse nequit.

Ad primum respondeo, concessa Majori, negando Minorem. Et ad probationem ei subjunctam dico, quod licet fides sit lumen intellectus, eo ipso tamen quod admixtam habeat obscuritatem, non comparatur ad scientiam, sicut lumen parvum candelæ ad magnum lumen Solis, Sed ficut lux adumbrata, seu admixta tenebris, ad lucem puram, & omnis obscuritatis expertem.

Ad secundum nego etiam Minorem: quamvis enim habitus scientiæ, & habitus fidei, opponantur inter se contrariè, habent tamen præterea inter se oppositionem privativam; quatenus nimirum fides est essentialiter inclinatio ad assensum obscurum, sive invidentem, scientia verò inclinatio ad assensum clarum & evidentem.

Ad tertium nego Majorem. Ad cuius probationem respondent Carmelita Complutenses in Logica disp. 20. quæst. 4. D. Thomam mutare sententiam in Summa: Nam hic art. 5. sibi quarto loco idem argumentum opponit, quod sibi obijerat in tertio libro sententiarum, nimirum: Opinio plus distat à scientia quam fides, cum fides dicatur esse media inter opinionem & scientiam: Sed opinio & scientia possunt esse de eodem: Ergo etiam fides & scientia. Cui respondet, quod de eodem secundum idem non potest esse, simul in uno homine scientia, nec cum opinione, nec cum fide. Idem docet quæst. 14. de verit. art. 9. ad 6. ubi ait. Non videtur esse possibile, quod aliquis de eodem habeat scientiam & opinionem; quia opinio est cum formidine alterius partis, quam formidinem scientia excludit: & similiter non est possibile quod sit de eodem fides & scientia.

Existimo tamen non esse necesse ad hanc solutionem recurrere: potest enim responderi cum Joanne à S. Thoma hic disp. 2. art. 1. quod cum S. Doctor in 3. libro sententiarum docet quod opinio & scientia possunt esse simul, non loquitur de opinione adæquate sumpta, sed de illa ut inadæquate sumitur & prout sub ratione præcisæ probabilitatis, quam importat ex parte medii, consideratur. Itaque in opinione sunt tria, nimirum formido, seu incertitudo, obscuritas, seu invidentia, & probabilitas ex parte medii seu rationis cui innititur, quæ licet propter suam imperfectionem non convincat intellectum, ipsum tamen aliquantulum movet, suadet, & inclinatur: ratione primi & secundi opinio scientiæ opponitur & cum ea in eodem intellectu stare nequit; non vero ratione tertii, quia medium probabile & demonstrativum non repugnant ex parte subiecti. Unde paragrafo præcedenti dicebamus, quod potest quis eandem conclusionem per medium demonstrativum, & per medium probabile attingere, eique primario & principaliter, propter medium necessarium assentire, & minus principaliter ac secundario, propter alicujus personæ

Tom. IV.

dicentis auctoritatem: Quia ille cognoscit causam, ex hoc magis potest cognoscere signa probabilitatis, ex quibus procedit dialecticus syllogismus, ut inquit S. Doctor 3. parte quæst. 9. art. 3. ad 2.

Ad quartum nego Antecedens. Ad cuius probationem dico lumen gloriæ collatum D. Paulo in raptu, non fuisse in eo per modum habitus, sed solum per modum passionis transeuntis, sicut lumen quod infunditur Prophetis, dum futura ipsis revelantur, ut docet Divus Thomas infra quæst. 175. art. 3. ad 2. his verbis: Divina essentia videri ab intellectu creato non potest, nisi per lumen gloriæ, de quo dicitur Psal. 95. In lumine tuo videbimus lumen. Quod tamen dupliciter participari potest: uno modo per modum forme immanentis, & sic beatos facit sanctos in patria: alio modo per modum cuiusdam passionis transeuntis, sicut dictum est de lumine prophetia; & hoc modo lumen illud fuit in Paulo, quando raptus fuit.

§. IV.

Alia difficultas resolvitur, & certia sententia ut probabilior eligitur.

Dico secundo: Habitus fidei stare potest cum actu scientiæ evidenti, seu clara Dei visione, per modum transeuntis communicata.

Probatur primo ex D. Thoma infra quæst. 175. art. 3. ad 3. ubi cum sibi objecisset, D. Paulum in suo raptu habuisse fidelem, & consequenter non vidisse essentiam divinam, respondet: Ad tertium dicendum, quod quia Paulus in raptu non fuit beatus habitualiter, sed solum habuit actum beatorum, consequens est, ut simul tunc in eo non fuerit actus fidei, fuit tamen simul fidei in eo habitus: Ergo ex sententia D. Thomæ habitus fidei potest esse cum actu visionis.

Respondet Capreolus, D. Thomam docere quidem, quod Paulus in raptu habuerit fidei habitum, sed non circa easdem veritates, quas vidit in essentia divina: licet enim (inquit) in illo raptu viderit essentiam divinam, hæc tamen non vidit omnes articulos fidei, nec omnia divina mysteria, præsertim ea quæ Deo liberè competunt, & quæ mysteria gratiæ appellantur, & ita mansit in eo habitus fidei respectu articulorum, seu mysteriorum quæ non vidit, non verò respectu eorum quæ vidit, nisi in præparatione animi. Eandem interpretationem tradit Cajetanus in commentario illius loci, & eique favere videtur S. Doctor quæst. 13. de verit. art. 5. ad 5. & 6. ubi docere videtur, quod Paulus in raptu non vidit in essentia divina omnia mysteria, sed tantum aliqua.

Sed contra primo, si hoc tantum voluisset Sanctus Thomas, male distinxisset inter habitum & actum fidei, nec dixisset quod licet in D. Paulo non fuerit tunc actus fidei, bene tamen ejus habitus: male, inquam, distinxisset inter habitum & actum fidei, cum constet simul posse esse habitum fidei, & habitum scientiæ clara & evidenti, circa diversa objecta, ut patet in Philosopho Christiano, qui claram & evidentem scientiam habet de unitate Dei, & fidem de Trinitate Personarum divinarum.

Secundo: Ideo Paulus, secundum D. Thomam, elevatus est ad visionem Dei, quia futurus erat Gentium magister, & doctor mysteriorum gratiæ, ut haberet plenus magisterium circa ea quæ docturus & prædicaturus erat: Ergo in essentia

Ff ij

divina